

**Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського**

Кафедра вокально-хорової підготовки

МАРГІНА О.А.

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, ОРГАНІЗАЦІЇ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КАМЕРНИЙ АНСАМБЛЬ»**

**для здобувачів другого року навчання спеціальності 025 Музичне
мистецтво другого (магістерського) рівня вищої освіти**

Одеса 2025

УДК: 7:785.7:37(07)

*Рекомендовано до друку вченою радою Університету Ушинського
(протокол № 12 від 27 березня 2025р.)*

Рецензенти:

Осадча Т.В. - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри вокально-хорової підготовки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Полканов А. А. – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри сольного співу Одеської національної музичної академії імені А. В. Нежданової

Маргіна О.А.

Методичні рекомендації до проведення практичних занять, організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Камерний ансамбль»: метод. реком. Одеса : Університет Ушинського, 2025. 29 с.

Методичні рекомендації до проведення практичних занять, організації самостійної роботи з обов'язкової навчальної дисципліни «Камерний ансамбль» для здобувачів другого року навчання містять орієнтовний зміст навчальної дисципліни, плани проведення, зміст практичних занять та самостійної роботи студентів; вимоги до екзамену, приблизну тематику індивідуального навчально-дослідного завдання та методичні рекомендації щодо їх виконання.

УДК: 7:785.7:37(07)

☐ Університет Ушинського, 2024
☐ Олена МАРГІНА

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1.	
ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КАМЕРНИЙ АНСАМБЛЬ».....	6
РОЗДІЛ 2.	
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.....	8
РОЗДІЛ 3.	
ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ.....	14
РОЗДІЛ 4.	
ІНДИВІДУАЛЬНІ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ.....	20
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	28

ВСТУП

У системі професійної підготовки майбутніх викладачів музичного мистецтва значення набувають профільні предмети, серед яких важливе місце займає ансамблеве виконавство. Навчальна дисципліна «Камерний ансамбль» є важливим компонентом циклу фахової та практичної підготовки здобувачів вищої освіти. Актуальністю навчальної дисципліни є актуалізація практичних аспектів засвоєння і підготовки до виконання різностильових та різножанрових камерно-ансамблевих творів; методичних основ роботи з камерним ансамблем з урахуванням його кількісного і якісного складу, рівня професійної підготовки учасників. Навчальна дисципліна «Камерний ансамбль» забезпечує процес музично-педагогічної освіти магістрів, формує їх фаховий розвиток, та активує музичні здібності, що є необхідним для майбутньої успішної самореалізації. Специфіка камерно-ансамблевого виконавства дозволяє сформувати, розвинути, вдосконалити риси та здібності особистості для гідної конкуренції на ринку праці, самопізнання, самовдосконалення, національної самоідентифікації, оволодінню цінностями національної та світової музичної культури, формуванню здатності до самостійного мислення, самореалізації здобувача.

Мета дисципліни полягає в здатності розв'язувати складні художньо-освітні задачі, що передбачає формування практичних знань, вмінь та навичок у галузі вокально-ансамблевого виконавства, в обсязі, необхідному для подальшої діяльності музиканта в якості керівника ансамблю в педагогічній, музично-просвітницькій практиці через створення та інтерпретацію продуктів музичної творчості, концертне виконавство, проектну і педагогічну діяльність.

Очікувані результати навчання дисципліни:

знати:

- особливості ансамблевого музикування в групах різних складів у концертно-виконавському та репетиційному процесах.
- алгоритм створення індивідуальної художньої інтерпретації вокальних творів;
- шляхи втілення музичного образу у виконавстві;
- основні технічні прийоми виконання вокальної партитури (організація дихання, формування звуку, контроль резонаторів).
- демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність в процесі ансамблевого музикування;
- жанрові та стильові ознаки вокальних творів композиторів різних епох;
- жанрово-стильові та образно-емоційні атрибуції вокального твору при створенні виконавських та педагогічних інтерпретацій;
- термінологію вокального мистецтва, його понятійно-категоріальний апарат.

уміти:

- втілювати власні художньо-педагогічні і вербально-виконавські інтерпретаційні концепції вокальних творів в групах різних складів у концертно-виконавському та репетиційному процесах;
- вибудовувати концепцію та драматургію вокального твору у виконавсько-ансамблевій діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію в групах різних складів у концертно-виконавській та репетиційній роботі;
- аналізувати жанрові ознаки вокальних творів композиторів різних епох;
- володіти термінологією вокального мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом;
- впроваджувати слухову рефлексію і самоаналіз якості інтерпретації вокальних творів у процесі ансамблевого музикування.

РОЗДІЛ 1.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КАМЕРНИЙ АНСАМБЛЬ»

Змістовий модуль 1. Принципи організації та керівництва вокальним ансамблем.

Тема 1. Колективне виконавство: особливості ансамблевого музикування в групах різних складів у концертно-виконавському та репетиційному процесах.

Ансамблеве виконавство, його еволюція (ознайомлення з різножанровими вокально-ансамблевими творами різних епох), сучасний стан розвитку (опанування репертуару сучасних композиторів), особливості звучання (прослуховування вокальних творів у ансамблевому виконанні). Ансамблеві групи різних складів. Академічні школи вокально-ансамблевого виконавства. Науково-методичне забезпечення.

Принципи подолання тембрової нерівнозначності у змішаному ансамблі. Механізми зближення тембрів. Зручна теситура та відповідна динамічна палітра. Правильна нейтралізація голосних. Єдине нюансування в партії. Єдина вокальна культура співаків. Чітке інтонування. Єдина дикція і орфоепія. Єдиний темп і метроритм.

Тема 2. Репертуар. Керівник, диригент. Формування репертуару. Репетиційна робота з вокальним ансамблем.

Створення партитур (перекладення, аранжування, обробка). Основи складання концепції та драматургії вокального твору у виконавсько-ансамблевій діяльності. Механізми створення індивідуальної художньої інтерпретації вокального твору в групах різних складів у концертно-виконавській та репетиційній роботі. Керівник, диригент: основні функції, завдання, професійні навички та якості..

Самостійна робота керівника ансамблевого колективу. Особливості його самостійної роботи. Вивчення ансамблевої партитури, партій. Аналіз партитури, партій (музично-теоретичний, виконавський). Виконання партитури. Визначення функцій ансамблевих партій. Планування технічно-виконавських та художніх завдань. Етапи роботи керівника вокального ансамблю над музичним твором.

Тема 3. Педагогічні умови, щодо забезпечення творчого, цілеспрямованого, характеру роботи щодо побудови концепції та драматургії вокального твору у ансамблево-виконавській діяльності учнівського колективу.

Використання спеціальних форм роботи, що сприяють створенню на занятті атмосфери творчості, зацікавленості, невимушеності. Застосування особливого підходу в доборі музичного матеріалу, який може слугувати основою для

формування творчих навичок, з урахуванням дидактичних завдань музичного виховання учнів певної вікової групи. Розроблення комплексу творчих завдань і пошуку ефективних форм їхньої постановки перед учнями. Урахування вікових особливостей і фізичних можливостей учнів у процесі поступового ускладнення творчих завдань.

Організація репетиції, підготовка, проведення, значення репетиційної роботи.. Початковий, технічний, художній етапи роботи над вокально-ансамблевим твором. Основні методичні прийоми в роботі керівника з вокальним ансамблем. Стрій, ансамбль, звуковий баланс загального звучання в ансамблі. Аналіз репетиційно-творчої роботи: значення, умови й особливості його здійснення. Слухова рефлексія та самоаналіз керівника ансамблю якості інтерпретації вокальних творів колективом виконавців.

Тема 4. Концертний виступ. Підготовка, проведення, аналіз.

Складення орієнтовних концертних програм груп різних складів у концертно-виконавському та репетиційному процесах.

Створення виконавської концепції. Творча ініціатива учасників ансамблю.

Конкурс на кращу інтерпретацію вокально-ансамблевого твору.

Специфіка підготовки концертного виступу з різноманітними колективами (дитячий, навчальний, аматорський, професійний).

Рекламні засоби (концертна програма, афіша, запрошення).

Організація та проведення концерту. Конферанс.

Аналіз та обговорення виступу ансамблевого колективу.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	
	3 семестр		
1	<i>Практикум.</i> Колективне виконавство твору в ансамблевих групах різних складів.	4	
2	<i>Вирішення практичних завдань</i> Аналіз тембрової специфіки й техніки ансамблевого звукоутворення на прикладі обраної партитури	4	
3	<i>Практикум.</i> Ескізне виконання вокальних творів в ансамблі під керівництвом здобувача.	4	
4	<i>Практикум.</i> Музично-теоретичний та виконавський аналіз партитури, партій. Майстер-клас з аранжування вокально-ансамблевих творів.	4	
5	<i>Вирішення практичних завдань</i> Розроблення комплексу творчих завдань та пошуку ефективних форм їхньої реалізації в учнівському колективі.	4	
6	<i>Практикум.</i> Аналіз репетиційно-творчої роботи.	4	
7	<i>Вирішення практичних завдань</i> Конкурс на кращу інтерпретацію вокально-ансамблевого твору.	4	
8	<i>Вирішення практичних завдань</i> Підготовка вокально-ансамблевого колективу до концертного виступу(екзамен) Рекламні засоби.	2	
	Всього за 3 семестр	30	
	ВСЬОГО ГОДИН	30	

ПЛАНИ ТА ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль 1. Принципи організації та керівництва вокальним ансамблем.

Тема 1. Колективне виконавство твору в ансамблевих групах різних складів.

Питання до обговорення.

1. Ансамблеве виконавство та його еволюція. Ознайомлення з різножанровими вокально-ансамблевими творами різних епох.
2. Опанування репертуару сучасних композиторів.
3. Особливості звучання ансамблевих груп різних складів.

Практичні завдання.

1. Прослуховування записів ансамблевих творів класичного та сучасного репертуару українських та зарубіжних композиторів. Визначення жанрово-стилістичних особливостей вокально-ансамблевих творів різних епох.
2. Розучування в ансамблі одного твору будь якого жанру сучасного композитора. Виконання різних ансамблевих партій.
3. Надати 3-4 приклади та проаналізувати звучання різноскладових ансамблів.

Тема 2. Аналіз тембрової специфіки й техніки ансамблевого звукоутворення на прикладі обраної партитури.

Питання до обговорення.

1. Класифікація та особливості співацьких голосів в ансамблі.

Співацькі голоси розмежовуються на чотири основні групи: *сопрано* (італ. Soprano, від sopra, верхній, понад); *альт* (лат. altus – високий); *тенор* (італ. – tenore, від лат. tenor – рівномірний рух, напрямок голосу, тенео – тримаю); *бас* (від італ. basso – низький) – кожна з яких має свій обсяг та тембральні особливості, відповідно до фізіологічного складу голосового апарату, виду голосових зв'язок.

1. *Колоратурне сопрано* – це красивий, ніжний, гнучкий голос, крайні верхні ноти якого мають флейтове звучання. Діапазон: «до» першої октави – «мі–соль» третьої октави.

2. *Лірико-колоратурне сопрано* – це голос мішаного характеру. Діапазон та технічна рухливість наближають його до колоратурного, наспівність – до ліричного. В ансамблі лірико-колоратурне сопрано дуже добре включається до основної партії сопрано, збагачуючи її звукове

забарвлення і, сприяючи подоланню технічних труднощів.

3. *Ліричне сопрано* більш м'яке і тепле за звуком. Ніжність, легкість і гнучкість голосу дозволяють йому виконувати мелодичні й технічні завдання. Діапазон ліричного сопрано коливається від «до» першої октави – до «до» третьої октави.

4. *Лірико-драматичне сопрано* – це голос мішаного характеру, що має властивості ліричного й драматичного сопрано.

5. *Драматичне сопрано* відзначається силою та міццю звучання. Його нижній регістр звучить сильно, важко, соковито. Середній – сильний і світлий. Верхній регістр драматичного сопрано яскравий і дуже сильний. Діапазон – від «ля» малої октави – до «до» третьої октави.

6. *Мецо-сопрано* має широкий, глибокий і повний звук, грудний майже на всьому обсязі. Діапазон: «ля» малої октави – «сі» другої октави.

7. *Контральто* – найнижчий жіночий голос, який має великий запас нижніх нот грудного насиченого тембру. Його діапазон від «мі» малої октави — до «соль» другої октави. Характерні відмінності контральто- це звукова масивність і напруженість.

8. *Тенор альтіно* – найвищий голос своєрідного фальцетного звучання, схожий на жіночий голос. Його діапазон «до» малої октави – «мі» другої октави.

9. *Тенор ліричний* – високий, м'який за тембром, ніжний та рухливий голос. Його діапазон – «до» малої октави – «до» другої октави. Найбільш уживаним і цінним є середній та частина верхнього діапазону («фа» малої октави — «ля» першої октави).

10. *Лірико-драматичний тенор* – це голос, що володіє позитивними якостями ліричного і драматичного тенору.

11. *Драматичний тенор* має велику силу звуку у верхньому регістрі й глибину в нижньому. Діапазон – «до» малої октави – «сі» першої октави.

12. *Ліричний баритон* – м'який і рухливий.

13. *Драматичний баритон* – більш сильний та могутній

14. *Бас-контате, або ліричний бас*. Це високий, співучий голос, що має досить слабкі нижні ноти. За характером звучання він нагадує драматичний баритон, але відрізняється від нього густішим тембром у нижньому регістрі. Його діапазон сягає від «фа» великої октави – до «мі» першої октави.

15. *Бас центральний* має велику значущість для звучання повноцінного ансамблю, має діапазон від «до» великої октави – до «до» першої октави.

16. *Бас-профундо* – найнижчий чоловічий голос, відзначається великою

густотою і м'якістю, особливо у нижньому регістрі. Бас-октава не є рухливим голосом; особливо широко й могутньо звучить при виконанні ріано, діапазон – «соль» контроктави – «сі», «сі-бемоль» малої октави.

2. Принципи подолання тембрової нерівнозначності у змішаному ансамблі.
3. Техніка звукоутворення в ансамблі.

Практичні завдання.

1. Визначити тип та вид ансамблю, надати характеристику кожній партії.
2. Опреділити механізми зближення тембрів. Надати приклади спеціальних вправ для створення тембрової єдності в ансамблі.
3. Організація ланцюгового дихання в ансамблі а Capello. Розробити комплекс дихальних вправ.

Тема 3. Ескізне виконання вокальних творів в ансамблі під керівництвом здобувача.

Питання до обговорення.

1. Чітке інтонування. Правильна нейтралізація голосних.
2. Єдиний темп і метроритм. Єдина дикція і орфоепія.
3. Єдине нюансування в партії. Єдина вокальна культура співаків.
4. Об'єднання партій ансамблю по вертикалі і по горизонталі.

Практичні завдання

1. Розробити комплекс вправ для розспівування та вокально-слухового налаштування ансамблю.
2. Спів гармонійних інтервалів та акордового багатоголосся із дотриманням принципу консонансності.
3. Самостійно підготувати з ансамблем багатоголосний епізод будь якого твору.

Тема 4. Музично-теоретичний та виконавський аналіз партитури, партій.

Питання до обговорення

1. Аналіз партитур вокального ансамблю.
2. Виконавська концепція кожної партії ансамблю та партитури в цілому.
3. Самостійне створення вокально-ансамблевої партитури.
4. Майстер-клас з аранжування вокально-ансамблевого твору.

Практичні завдання

1. Скласти музично-теоретичний аналіз ансамблевої партитури.

2. Визначити фразування та кульмінацію в кожній партії ансамблю та в загальній партитурі.
3. Створити власне аранжування вокального твору для двох чи більше (за бажанням) голосів.
4. Оприділити першочергові завдання в роботі з ансамблевою партитурою. Скласти репетиційний план.

Тема 5. Розроблення комплексу творчих завдань та пошуку ефективних форм їхньої реалізації в учнівському колективі.

Питання до обговорення.

1. Ознайомлення з твором. Зміст, будова, особливості музичної мови, загальна ідея.
2. Основні етапи розучування ансамблевого твору в учнівському колективі.
3. Виклад власного виконавського задуму (інтерпретація твору в ансамблі).

Практичні завдання

1. Скласти власну інтерпретацію нескладного вокально-ансамблевого твору.
2. Розкрити зв'язок вокальних партій ансамблю та виявити всі засоби музичної виразності.

Тема 6. Аналіз репетиційно-творчої роботи.

Питання до обговорення.

1. Що входить до самостійної роботи керівника ансамблевого колективу?
2. Форми та методи роботи з вокальним колективом, які сприяють створенню на занятті атмосфери творчості, зацікавленості.
3. Які умови необхідні для ефективної творчої роботи?
4. Використання яких методів і прийомів допоможе розширити природні нахили та здібності учасників ансамблевого колективу?
5. Як виховати творчу особистість?
7. Основні методичні прийоми в роботі керівника з вокальним ансамблем. Стрій, ансамбль, звуковий баланс загального звучання в ансамблі.
8. Аналіз репетиційно-творчої роботи: значення, умови й особливості його здійснення.
9. Слухова рефлексія та самоаналіз керівника вокального ансамблю.

Практичні завдання

1. Визначити основні методичні прийоми роботи з ансамблем на прикладі конкретної партитури.
2. Розробити творчі завдання для роботи з дитячими вокальними колективами.

Тема 7. Конкурс на кращу інтерпретацію вокально-ансамблевого твору.

Питання до обговорення.

1. На що слід орієнтуватися в побудові концепції та драматургії музичного твору у ансамблево-виконавській діяльності колективу.

Практичні завдання

Підготувати конкурсну розгорнуту інтерпретацію вокально-ансамблевого твору, та презентувати її.

Тема 8. Підготовка вокально-ансамблевого колективу до концертного виступу(екзамен) Рекламні засоби.

Питання до обговорення.

1. Типи концертних виступів:
 - за тематикою та нагодою – звітні, екзаменаційні, поточні, святкові, ювілейні;
 - за місцем проведення – виїзdnі, гастрольні, стаціонарні, місцеві;
 - за кількістю учасників – сольні, групові, колективні, зведені;
 - за способом побудови програми – тематичні, збірні, театралізовані.
2. Сценічний вигляд, як один із вагомих показників оцінювання виступу учасників вокально-ансамблевого колективу.
3. Постанова концертного номеру.
4. Реквізити, декорації.

Практичні завдання

1. Складення орієнтовних концертних програм груп різних складів у концертно-виконавському та репетиційному процесах.
2. Розробка рекламних засобів (анонс, афіша, запрошення).
3. Вибудувати план проведення генеральної репетиції.
4. Визначити складові творчої і психологічної підготовки учасників вокального ансамблю до концертних виступів.
5. Окреслити показники готовності творів програми до концертного виконання.

РОЗДІЛ 3.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Тема 1. Колективне виконавство: особливості ансамблевого музикування в групах різних складів у концертно-виконавському та репетиційному процесах

Завдання

1. Скласти власне аранжування та інтерпретацію нескладного вокально-ансамблевого твору.
2. Розкрити зв'язок вокальних партій ансамблю та виявити всі засоби музичної виразності.
3. Проаналізувати ансамблевий твір, виявити основні виконавські труднощі та визначити шляхи їх подолання.

Тема 2 . Формування репертуару. Репетиційна робота з вокальним ансамблем.

Завдання

1. Визначити основні критерії добору репертуару для вокально-ансамблевої групи.
2. Скласти поетапний план репетиційної роботи з конкретною вокально-ансамблевою партитурою.

Тема 3. Побудова концепції та драматургії вокального твору у ансамблево-виконавській діяльності учнівського колективу.

Завдання

1. Скласти власну інтерпретацію твору, який виконується в ансамблі (вербальний аналіз з елементами власного показу).
2. Проаналізувати співвідношення поетичного та музичного у фразуванні, для побудови драматургії та розкриття художнього образу твору.

Тема 4. Концертний виступ. Підготовка, проведення, аналіз.

Завдання

1. Розробити макет афіши концертного виступу.
2. Скласти невеличку презентацію твору.
3. Підготувати реквізити, необхідні для виконання концертного номеру.

Нотні матеріали для самостійного опанування.

Україні

Муз. Н.Саух
сл.Л.Саух

Рухливо, бадьоро

2. Збережемо в серці Кобзареве слово
Тишу вечорову, чисту синь Дніпра.
Ніжний цвіт калини, пісню веселкову,
Рідній Україні зичимо добра.
Приспів.

Море радості

Муз. Н.Саух
сл.В.Симоненка

Помірно, піднесено

Я із на-дій бу-ду-ю чо-вен і вже не- мов - би на-я - ву, з то-бо-ю

ніж - ний сріб-но чо-вен, по мо-рю ра - до-сті пли- ву. І го-мо-

нять нав-ко - ло хви - лі, з бор-тів чов - на зли-ва-ють мох, і ми з то

бо - ю вже не в си - лі будь не-ща-сли - ви - ми у - двох.

2. І ти ясна, і я прозорий,
І душі наші, мов пісні,
І світ великий неозорий
Належить нам - тобі й мені.
О, море радості безкрає!
Чи я тебе перепливу?
Як би того, що в мріях маю,
Хоч краплю мати наяву.

Пісня хай чайкою лине

Муз. Н.Саух

сл.В.Даника

Помірно, урочисто

Скіль-ки є до-ріг, стіль - ки і на-дій, та шкіль-ний по-ріг сер-цю до-ро-гий.

Шко-ло, ти да-ла кри-ла нам для мрій, і нас по-ве-ла в світ цей ча - рів-ний.

Піс-ня хай чай - ко - ю ли - не, в не-бо за-мрі - я - не, си -

не, з сер-ця мо - го до Дні-про - вих си - вих круч.

1. вих си - вих круч.

2. Не забудем тих

літ і вчителів,

бо ще юний цвіт

в серці не відцвів.

Випуск наш шкільний -

радість це яка!

Школа, як причал,

нас завжди чека.

Приспів.

Річенька

Муз. Н.Саух
сл. О.Довжика

Швиденько, стрімко

Ця річень-ка ле-ва-до-ю те-че від-ко-ли світ, в ній
ви-шень-ки за-ха-то-ю ку-па-ють бі-лий цвіт. Бі-
трець вій-не до-со-неч-ка, ле-тить виш-не-вий цвіт, роб-
лю з пе-люс-ток чов-ни-ка по-ли-ну в ній у світ.
Хлюп, хлюп, річень-ка, куп, куп, со-неч-ко,
хлюп, хлюп, річень-ка, со-неч-ко. со-неч-ко.

2. На білому кораблику,
Допоки ми живі,
Вертаємося здалеку
До річеньки в траві.
Вона біжить у затінку,
Я хвилику в ній ловлю.
Цю річеньку, як матінку,
Як рідний край люблю.
Приспів.

Травневий день

Муз. Ц.Кюї

український переклад Н.Плотнікової

Помірно, щиро

Як ся-е сон-це, бли-щать во-ди, на всьо-му пос-міш-ка жит-тя, де-
p *mp*
 ре-ва ра-діс-но трі-по-чуть ку-па-ю-чись у не-бе-сах. Де-
mf
 ре-ва в спі-ві, бли-щать во-ди, по-ві-тря роз-чи-ня-є дзвін, і
mf
 квіт-не ра-дість у при-ро-ді, жит-тя ви-ру-є че-рез край.
mf

РОЗДІЛ 4.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ (Художньо-виконавська інтерпретація вокального твору та концертне виконання у складі ансамблю.)

3 семестр

№ з/п	Тематика (за вибором)	Кількість годин
		Денна
1	Самостійне опанування вокально-ансамблевого твору, та створення власної художньо-виконавської інтерпретаційної концепції.	
2	Самостійна підготовка вокального твору до виконання з учнівським вокальним ансамблем.	
3	Власний переклад та презентація твору для вокального ансамблю малої форми(дует, тріо)	
4	Власний переклад та презентація твору для вокального ансамблю у складі 4-6 осіб.	
	ВСЬОГО ГОДИН	10

У процесі підготовки ІНДЗ для активізації навчально-пізнавальної та творчої діяльності здобувачів передбачено застосування активних і інтерактивних освітніх методів, серед яких:

- індивідуальні консультації
- вокальні само презентації
- творчі вправи та завдання
- робота в малих ансамблевих групах
- робота з інформаційно-методичними джерелами
- презентація результатів виконаних завдань

ЗДОБУВАЧ ПРИ ВИКОНАННІ ІНДЗ ПОВИНЕН ДОТРИМУВАТИСЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ, НЕ ДОПУСКАТИ МУЗИЧНИЙ ПЛАГІАТ.

Музичний плагіат – використання музики або текстів пісень, захищених авторським правом, без згоди правовласника. Плагіатом буде вважатися не тільки повне копіювання усього твору, а й використання його окремих частин: куплетів, музичних уривків або основної мелодії.

Види музичного плагіату:

- копіювання;
- повтор ідейної основи твору - фабули, яка складає його цінність
- компіляція;
- використання музичної інформації з інформаційного джерела без посилання на це джерело;
- подання як власних робіт (аранжування (інструментування) інструментального або вокального твору), виконаних на замовлення іншими особами, у тому числі робіт, стосовно яких справжні автори надали згоду на таке використання.

Критерії оцінювання підсумкового контролю (екзамен).

Для навчальної дисципліни «Камерний ансамбль» у третьому семестрі навчальним планом передбачено екзамен. Кількість балів здобувач отримує за оцінкою кожного з трьох завдань: відводиться 20 балів. Здобувач вищої освіти може скласти екзамен, якщо кількість отриманих впродовж вивчення дисципліни балів не менше як 40.

Сума балів	Критерії оцінки
0 балів	Не володіє навичками співу в ансамблі.
1-5 балів	Виконавські навички співу в ансамблі сформовані слабо. Магістрант допускає значні технічні помилки у виконанні своєї партії в ансамблі.
6-10 балів	Здобувач недостатньо якісно володіє навичками ансамблевого виконання. Не виявляє творчості під час вирішення практичних та індивідуальних завдань. Не вміє здійснювати слуховий самоконтроль і самоаналіз якості художньо-педагогічної інтерпретації вокально-ансамблевих творів. Основні технічні прийоми у виконанні партії ансамблю магістрант демонструє невпевнено, з помилками.
11-15 балів	Виконавські вміння співу в ансамблі достатньо якісні. Магістрант проявляє зацікавленість та власне ставлення під час вирішення практичних та індивідуальних завдань творчо-виконавського характеру. Здійснює слуховий самоконтроль і самоаналіз якості художньо-педагогічної інтерпретації вокальних творів, що виконуються в ансамблі.
16-20 балів	Здобувач виконує твори в ансамблі з урахуванням жанрових особливостей, вміє здійснювати слуховий самоконтроль якості художньо-педагогічної інтерпретації вокально-ансамблевих творів. Магістрант проявляє технічну вправність, впевнено здійснює самоаналіз якості художньо-педагогічної інтерпретації вокально-ансамблевих творів, вільно володіє навичками читання вокальної партитури з листа.

Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид роботи	Бали	Критерії
Практичні заняття	0 балів	Здобувач не володіє теоретичними знаннями. Невзможі зробити грамотний теоретичний аналіз та побудувати концепцію вокально-ансамблевого твору.
	1 бал	Здобувач невпевнено та не завжди логічно вибудовує концепцію та драматургію вокального твору у виконавсько-ансамблевій діяльності. Користується сторонньою допомогою в процесі створення індивідуальної художньої інтерпретації в групах різних складів у концертно-виконавській та репетиційній роботі, не завжди активно ставиться до вирішення поставлених творчо-виконавських завдань.
	2 бали	Здобувач здатен до оригінальних творчих рішень у побудові концепції та драматургії вокального твору у виконавсько-ансамблевій діяльності, проявляє активність, ініціативу в процесі створення індивідуальної художньої інтерпретації в групах різних складів у концертно-виконавській та репетиційній роботі, творчо ставиться до вирішення поставлених творчо-виконавських завдань
Самостійна робота	0 балів	Здобувач недостатньо володіє механізмами самостійного створення індивідуально-художньої інтерпретації ансамблевого вокального твору. Завдання щодо проведення художніх паралелей між стильовими напрямками та жанрами вокального мистецтва не виконано.
	1 бал	Здобувач не демонструє виразного виконання в процесі ансамблевого музикування, частково володіє механізмами самостійного створення інтерпретації вокального твору, але впевнено використовує інформаційні та комунікаційні технології. Магістрант із сторонньою допомогою здатний проводити художні

		паралелі між стильовими напрямками та жанрами вокального мистецтва. Основні технічні прийоми виконання вокальної партитури магістрант демонструє не якісно, з помилками.
	2 бали	Здобувач яскраво демонструє артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність в процесі ансамблевого музикування, володіє механізмами самостійного створення інтерпретації вокального твору, впевнено використовує інформаційні та комунікаційні технології. Проявляє здатність до проведення художніх паралелей між стильовими напрямками та жанрами вокального мистецтва. Основні технічні прийоми виконання вокальної партитури магістрант демонструє впевнено та якісно.
Індивідуальне навчально-творче завдання (Художньо-виконавська інтерпретація та презентація вокального твору у виконанні ансамблю.)	0	Завдання не виконано
	1-3	Завдання виконано формально із слабким проявом художньої-творчої ініціативи, невиразно, неемоційно, з відсутністю розуміння способів реалізації творчого задуму.
	4-7	Завдання виконано з проявом художньої фантазії та творчої ініціативи, грамотно і художньо переконливо.
	8-10	Здобувачі представляють виконання твору в ансамблі, виражають власне ставлення до виконання творчого завдання та виступають експертом індивідуальних завдань, що виконали однокурсники.

Критерії оцінювання за всіма видами контролю

Сума балів	Критерії оцінки
Відмінно (90-100 А)	Здобувач вищої освіти має ґрунтовні знання про: особливості ансамблево-виконавської діяльності, жанрово-стильові ознаки вокальних творів композиторів різних епох; шляхи втілення музичного образу у виконавстві; механізми створення індивідуальної художньої інтерпретації вокально-ансамблевого твору. Якісно визначає власні художньо-педагогічні концепції вокальних творів. Здобувач вищої освіти вміє: вдало використовувати навички ансамблевого музикування в групах різних складів у концертно-виконавському та репетиційному процесах; будувати концепцію та драматургію вокально-ансамблевого твору у виконавській діяльності; виявляти музично-аналітичні навички при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій. Впевнено аналізує жанрово-стильові та образно-емоційні атрибуції вокально-ансамблевого твору; здатен яскраво демонструвати виконавські, музикознавчі та педагогічні інтерпретації. Здобувач якісно демонструє професійні навички ансамблево-виконавської та творчої діяльності; володіє навичками ансамблевого музикування в групах різних складів у концертно-виконавському та репетиційному процесах; визначає стильові і жанрові ознаки вокального твору; самостійно знаходить переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві; Здобувач вищої освіти творчо підходить до вибудовування концепції та драматургії вокального твору у виконавській діяльності, здатен створювати індивідуальну та сумісну художню інтерпретацію; вільно володіє музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських та музикознавчих інтерпретацій
Добре (82-89 В)	Здобувач вищої освіти має достатні знання про: особливості ансамблево-виконавської діяльності, жанрово-стильові ознаки вокальних творів композиторів різних епох; шляхи втілення музичного образу у ансамблевому виконавстві; механізми створення індивідуальної художньої інтерпретації вокально-ансамблевого твору. Достатньо якісно визначає власні художньо-педагогічні концепції вокальних творів. Здобувач вищої освіти добре вміє: використовувати навички ансамблевого музикування в групах різних складів у концертно-виконавському та репетиційному процесах; будувати концепцію та драматургію вокального твору у ансамблево-виконавській діяльності; виявляти музично-аналітичні навички при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій. Достатньо якісно вміє аналізувати жанрово-стильові та образно-емоційні атрибуції вокального твору, проте подекуди не може висловлювати виконавські та педагогічні інтерпретації. Здобувач вищої освіти достатньо вільно володіє професійними навичками виконавської, творчої та педагогічної діяльності. Виявляє розуміння принципів ансамблевого музикування в групах різних складів у концертно-виконавському та репетиційному процесах. Натомість під час визначення стильових і жанрових ознак вокального твору припускається незначних помилок. Здобувач вищої освіти здатний самостійно знаходити переконливі шляхи втілення

	музичного образу у виконавстві; вибудовувати концепцію та драматургію вокального твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію; добре володіє музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції вокального твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.
Добре (74-81 C)	Здобувач вищої освіти має знання про: особливості ансамблево-виконавської діяльності, жанрово-стильові ознаки вокальних творів композиторів різних епох. Але у визначенні шляхів втілення музичного образу у виконавстві припускається певних помилок. Здобувач вищої освіти має знання про механізми створення індивідуальної художньої інтерпретації вокально-ансамблевого твору, створення власних художньо-педагогічних концепції вокальних творів. Здобувач вищої освіти достатньо добре вміє: використовувати навички ансамблевого музикування в групах різних складів у репетиційному (частково у концертно-виконавському) процесі; в більшості випадків самостійно будувати концепцію та драматургію вокального твору у виконавській діяльності; виявляти музичноаналітичні навички при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій. Достатньо якісно вміє аналізувати жанрово-стильові та образно-емоційні атрибуції вокального твору; демонструвати виконавські, музикознавчі та педагогічні інтерпретації. Здобувач вищої освіти непогано володіє професійними навичками виконавської, творчої та педагогічної діяльності; навичками ансамблевого музикування в групах різних складів. Не завжди виявляє розуміння щодо визначення стильових і жанрових ознак вокального твору та самостійного опанування шляхів втілення музичного образу у виконавстві. Не в усіх випадках вміє вибудовувати концепцію та драматургію вокального твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію; володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції вокального твору при створенні виконавських та музикознавчих інтерпретацій.
Задовільно (64-73 D)	Здобувач вищої освіти має недостатні знання про: особливості ансамблево-виконавської діяльності. Викликає труднощі виявлення жанрово-стильових ознак вокальних творів композиторів різних епох Здобувач вищої освіти ускладнюється в обґрунтуванні шляхів втілення музичного образу у виконавстві; не володіє механізмами створення індивідуальної художньої інтерпретації вокально-ансамблевого твору, не вміє створювати власні художньо-педагогічні концепції. Задовільно володіє вміннями використовувати навички ансамблевого музикування в групах різних складів. Практично не виявляє умінь щодо створення концепції та драматургії вокального твору у виконавській діяльності; невпевнено проявляє музичноаналітичні навички при складанні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій. Не завжди якісно може аналізувати жанрово-стильові та образно-емоційні атрибуції вокального твору. Не виявляє творчого підходу у оволодінні навичками ансамблевого музикування в групах різних складів; невпевнено володіє вміннями визначати стильові і жанрові ознаки вокального твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення

	музичного образу у виконавстві. Має значні труднощі у вибудовуванні концепції та драматургії вокально-ансамблевого твору у виконавській діяльності. Не вміє створювати індивідуальну художню інтерпретацію, потребує значної допомоги в оволодінні музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції твору, що виконується в ансамблі.
Задовільно (60-63 E)	Здобувач вищої освіти погано володіє знаннями про: особливості ансамблево-виконавської діяльності, жанрово-стильові ознаки вокальних творів композиторів різних епох; шляхи втілення музичного образу у виконавстві. Певні складнощі також викликає створення індивідуальної художньої інтерпретації вокально-ансамблевого твору. Складання художньо-педагогічних концепцій вокальних творів потребує суттєвої допомоги. Здобувач вищої освіти погано володіє вміннями використовувати навички ансамблевого музикування в групах різних складів у концертно-виконавському та репетиційному процесах. Не виявляє здатності щодо побудови концепції та драматургії вокального твору у виконавській діяльності; не проявляє музично-аналітичні навички при створенні виконавських, музикознавчих інтерпретацій. Не вміє самостійно аналізувати жанрово-стильові та образно-емоційні атрибуції вокального твору та будувати без допомоги викладача виконавські, музикознавчі та педагогічні інтерпретації. Здобувач вищої освіти в ряді випадків не проявляє належного рівня сформованості навичок ансамблевого музикування; припускається помилок у визначенні стильових і жанрових ознак вокального твору, не вміє самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві; нелогічно вибудовує концепцію та драматургію найпростішого вокального твору у виконавській діяльності, навгад створює його індивідуальну художню інтерпретацію; у відносній кількості випадків володіє музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції вокального твору при створенні ансамблево-виконавських інтерпретацій
Незадовільно (35-59 FX)	Здобувач вищої освіти має фрагментарні знання про: особливості ансамблево-виконавської діяльності, жанрово-стильові ознаки вокальних творів композиторів різних епох; Не усвідомлює шляхи втілення музичного образу у виконавстві. Припускається грубих помилок щодо створення індивідуальної інтерпретації вокально-ансамблевого твору. Не виконує творчі завдання (створення власних художньо-педагогічних концепцій вокальних творів) навіть при наявності значної допомоги з боку викладача. Здобувач вищої освіти фрагментарно володіє вміннями: використовувати навички ансамблевого музикування. Не вміє будувати концепцію та драматургію вокального твору у виконавській діяльності, виявляти музично-аналітичні навички при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій. Не вміє аналізувати жанрово-стильові та образно-емоційні атрибуції вокального твору; демонструвати виконавські, музикознавчі та педагогічні інтерпретації. Здобувач вищої освіти володіє поодинокими професійними навичками виконавської, творчої та педагогічної діяльності. Здобувач вищої освіти

	незмістовно вибудовує концепцію та драматургію найпростішого вокального твору у виконавській діяльності, навгад створює його індивідуальну художню інтерпретацію; не проявляє музично-аналітичні навички жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції вокального твору. Не може входити до складу ансамблю у концертно-виконавському та репетиційному процесах
--	--

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Зарицький А., Зарицька А., Мрочко В., Кириченко І., Гонтар О. Вокальний ансамбль: теорія і практика [Електронне видання]: навчальний посібник для здобувачів освіти спеціальності 025 «Музичне мистецтво», Київ, 2022. 170 с.
2. Заверуха О. Л., Чернета Т. О. Вокальний ансамбль: навч.-метод. посібник для студентів ЗВО. Корсунь-Шевченківський, 2022. 116 с.
3. Шумська О. О., Олешко В. Л., Олешко Т. Є. Теорія і методика ансамблевого виконавства: навчально-методичний посібник. Харків, 2020. 108 с.
4. Каблова Т.Б., Румянцева С.В. Читання партитур для вокальних ансамблів: навч.-реперт. збірник для студентів ВНЗ. Київ, 2019. 114 с.
5. Сичевська В. В. Вокальний ансамбль. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Житомир, 2019. 112 с.

Допоміжна література

1. Мамикіна О. А. Теоретико-методологічні аспекти формування художнього смаку майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі навчання естрадного співу. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*, 2020. № 3 (132). С. 98-105.
2. Демидова М. Г. Сутність і якісні характеристики процесу самореалізації вчителя. *Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства . Матеріали та тези IV Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених та студентів*. Одеса : Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, 2018. С. 34-37.
3. Мамикіна О. А. Естрадна вокально-виконавська підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва у вимірі компетентнісного навчання *Інноваційна педагогіка*, 2022. Вип. 51. Т. 2. С. 52-56.
4. Гордійчук А. М. Теорія ансамблю та аранжування. *Методичні рекомендації до навчальної дисципліни*. Луцьк, 2018. 16 с.
5. Андрєєва А. О. Ансамблеве музикування у вокальній студії як засіб формування ціннісних орієнтацій підлітків. *Матеріали і тези VII Міжнародної конференції молодих учених та студентів Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського*, 2021. С. 90-95.
6. Гнидь Б. П. Виконавські школи України. *Кафедра сольного співу НМАУ ім. П. І. Чайковського (1971-2001) : посібник*. Київ : НМАУ імені П. І. Чайковського, 2022. 94 с.
7. Кречко Н. М. Розвиток вокальної універсальності в рамках проекту «Interkultur». *Електронний науковий фаховий журнал «Імідж сучасного педагога»*, 2018. №5, (182) С. 74-77.
8. Лавриш І. М. Дорослі і діти: партнерство у сценічній творчості *Мистецтво та освіта*. Київ, 2019. № 1 (91). С. 51–54.

Інформаційні ресурси в інтернеті

Бібліотека національної музичної академії України <https://lib.knmau.com.ua/>
Бібліотека Одеської національної музичної академії <https://odma.edu.ua/biblioteka/>
Твори українських композиторів <https://library.pdpu.edu.ua/>
Бібліотека Університету Ушинського <https://library.pdpu.edu.ua/>
Класична музика в сучасній обробці <https://www.youtube.com/>
Л. Бетховен Шотландська пісня «Мой любимый Чарли!». <https://www.youtube.com/>
Andrea Bocelli & Sarah Brightman "Time to Say Goodbye" <https://www.youtube.com/>
Сара Брайтман и Антонио Бандерас - «Призрак оперы» <https://www.youtube.com/>
The Three Tenors in Concert 1994: Brindisi ("Libiamo ne' lieti calici") from La Traviata https://www.youtube.com